Otázka: Rodinné právo

Předmět: Základy společenských věd

Přidal(a): Wolfarine

Obecně o rodinném právu

Rodinné právo upravuje práva a povinnosti osob, které v různých rolích vystupují v rodině.

Jde především o úpravu těchto práv a povinností:

- Mezi manžely navzájem
- Mezi rodiči a dětmi
- Mezi dětmi a dalšími osobami, které jim nahrazují rodiče, či jejich funkci nějak doplňují

Rodinné právo se zabývá těmito oblastmi:

- Manželstvím a registrovaným partnerstvím
- Manželským majetkovým právem
- Příbuzenstvím a švagrovstvím
- Jinými formami péče o děti
- Výživným

Manželství a registrované partnerství

Ačkoli bylo součástí návrhu NOZ i upuštění od církevního sňatku, nadále si budou moci snoubenci zvolit civilní, nebo církevní sňatek uzavřený před církví, která je k tomu oprávněná.

Vznik manželství

Manželství je trvalý svazek muže a ženy vzniklý zákonem stanoveným způsobem. Manželství vzniká svobodným a úplným souhlasným projevem vůle muže a ženy, že spolu vstupují do manželství.

Závady ve sňatečném projevu vůle nejsou zákonnými překážkami. Těmito zákonnými překážkami, které jsou jinak nově výslovně vyjádřeny v § 672 – 676 NOZ, jsou nedostatek věku, svéprávnosti, dříve uzavřené a dosud trvající manželství (nebo registrované partnerství, nebo jiný obdobný svazek v zahraničí), příbuzenství, svěření do péče jiné osoby, poručenství a pěstounství.

Co je svéprávnost?

Jedná se o nový pojem NOZ, který nahrazuje dříve užívaný pojem „způsobilost k právním úkonům“. Plně svéprávným se člověk stává zletilostí, tedy dovršením 18. roku věku.

Plně svéprávným se člověk může stát před nabytím zletilosti v těchto případech:

Uzavřením manželství – soud může (a jsou-li pro to důležité důvody) ve výjimečných případech povolit nezletilému uzavřít manželství, který není plně svéprávný a dovršil šestnácti let věku.

Přiznáním svéprávnosti – pokud nezletilý není plně svéprávný, dosáhl věku šestnácti let, osvědčí schopnost sám se živit a obstarat si své záležitosti, pak může soudu navrhnout, aby mu přiznal svéprávnost. S návrhem vysloví souhlas zákonný zástupce nezletilého.

Neplatnost manželství a zdánlivé manželství

Ano, může. Za neplatné manželství se považuje takové, které vzniklo, bylo platné a jeho neplatnost prohlásí soud. NOZ rozlišuje zákonné překážky neplatnosti manželství. Bylo-li manželství prohlášeno za neplatné, považuje se za neuzavřené. Hádka s manželkou však samozřejmě není důvodem pro neplatnost manželství.

Naopak zdánlivé manželství je takové manželství, které nikdy nevzniklo. Soud může i bez návrhu určit, že manželství není.

Manželství nevznikne:

- Pokud nebyly v projevu vůle o vstupu do manželství nebo ve sňatečném obřadu nebo v souvislosti s ním u jednoho ze snoubenců splněny takové náležitosti, na jejichž splnění je pro vznik manželství nutno bezvýhradně trvat.
- Pokud není církevní sňatek uzavřen před orgánem oprávněné církve.
- Pokud snoubenci v případě církevního sňatku nepředložili osvědčení matričního úřadu, že splnili všechny požadavky zákona pro uzavření manželství. To se nevztahuje na sňatečný obřad v případě přímého ohrožení života snoubence.
- Pokud mezi vydáním výše uvedeného osvědčení a uzavřením sňatku uplynula doba delší než šest měsíců (podle současné úpravy tři měsíce).

-Výjimečně nemusí být při obřadu jeden ze snoubenců přítomen-prohlášení o vstupu do manželství za něj může učinit zástupce,který má jeho písemnou plnou moc.

-muž a žena mají v manželství tejná práva a stejné povinnosti-žít spolu,být si věrni,vzájemně respektovat svoji důstojnost,mít k sobě úctu,žít spolu,pomáhat si,společně pečovat o děti a vytvářet zdravé rodinné prostředí—porušení těchto pravidel není stíháno sankcí ,ale může být důvodem k rozvodu

-manžel/ka má právo na veškeré info týkající se výše mzdy, veškerého majetku m-a/ky, rozsahu a typu současných/budoucích pracovních činností,podnikání,vedlejších příjmů(např.z prodeje patentů),dluhů a jejich splatnosti

-pokud manžel/ka nezodpoví,může druhý m-lů podat žalobu u soudu—soud stanoví pravomocně a vymahatelně

OCHRANA M-a—uzavírání smluv zavazuje oba M-le k jejich plnění X lze soudu navrhnout vyloučení následků budoucího jednání druhého z M-lů

+pokud spolu nežijí a mají děti,pak s uzavřením smlouvy vzniká závazek pouze toho,který smlouvu podepsal

Zánik manželství

Manželství zaniká:

Rozvodem – lze rozlišit rozvod se zjišťováním příčin rozvratu manželství, a rozvod bez zjišťování příčin rozvratu manželství.

V případě rozvodu se zjišťováním příčin rozvratu manželství soud manželství rozvede, pokud je manželství tak hluboce a trvale rozvráceno, že nelze očekávat obnovení manželského soužití.

Rozvod bez zjišťování příčin rozvratu manželství se často nevhodně označuje jako „smluvený“ či „nesporný“ rozvod. Soud nezjišťuje příčiny rozvodu a manželství rozvede, pokud jsou splněny zákonem požadované podmínky.

Prohlášením za mrtvého jednoho z manželů nebo smrtí – smrt je považována za přirozený způsob zániku manželství. Proto NOZ oproti současné úpravě tento způsob zániku manželství již výslovně nestanoví. Stejně tomu je v německé i rakouské právní úpravě.

MANŽELSKÉ MAJETKOVÉ PRÁVO

-majetek patřící oběma manželům se podle NOZ nazývá společné jmění,které může podléhat:

A) Zákonnému režimu: Do SJM patří vše, co bylo pořízeno společně za trvání ManželstvíXmajetek získaný dědictvím, darem, sloužící osobní potřebě

-výlučný majetek- před manželstvík vlastní motorku→v manželství prodej a koupě auta → auto patří tomu, kdo vlastnil motorku plus motorka/ auto ukradena, platba pojišťovny opět majiteli motorky/ auta

Dluhy: vždy společné X 2 výjimky

- dluh vázne na výlučném majetku 1 z manželů(dědictví s dluhem)
- dluh převezme 1 z manželů bez souhlasu druhého a současně se nejedná o obstarání

B) Smluvný režim

- manželé snoubenci můžou zákonný režim upravovat před i po uzavření sňatku, ale vždy jako veřejnou listinu= vždy formou notářského zápisu → soukromá listina naní právně platná

½→ varianta: oddělených jmění, odloženého vzniku společného jmění, zúžení/ rozšíření zákonného rozsahu společného jmění

½→ změny mohou být neomezené – u již existujícího SJ , u budoucího SJ- aktiva i pasiva

X nelze změnami upravovat obvyklé vybavení domácnosti

X existují zákonné výjimky

C) Soudní režim

– jde o reakci soudu na závažbý důvod → 1 z manželů je marnotratný, podstupuje nepřiměřená rizika nebo začal podnikat ↔ návrh jednoho z manželů na zúžení nebo zcela zrušení SJM

Dluh, který vznikl za trvání manželství i jednomu z manželů, může být také\proti majetku , který je ve SJM X Dluh vznikl proti vůli druhého z manželů, ten musí svůj nesouhlas uplatnit u věřitele hned poté, co se o dluhu dozvěděl → Exekutor postihne majetek ve SJM, jen z jedné poloviny = té která náleží dlužníkovi

→Pokud manželé do půl roku po vzetí půjčky zúží SJM, pak jde o neplatný právní akt.

Zánik manželství

Smrtí manžela nebo prohlášením jednoho z manželů za mrtvého,nebo rozvodem(tako prohlášením manželství za neplatné- v takovém případě se na něj pohlíží jako na nikdy

neuzavřené)

Smrtí-dokladem o nabytí svobody žijícího partnera je úmrtní list dosavadního partnera

Pravomocným rozsudkem soudu prohlášením za mrtvého

Pravomocným rozsudkem soudu 1. stupně po vypořádáním majetkové péče o nezletilé děti o rozvodu

Soud může na návrh jednoho z manželů manželství rozvést, jestliže je hluboce a trvale rozvrácen a neplní svou funkciXna rozvod není právní nárok

Sporný rozvod→ soud zjišťuje příčiny, které vedly k rozvratu manželství→ v rozsudku, jímž soud manželství rozvádí, soud neurčuje viníka, ale v odůvodnění uvádí zjištěné příčinu rozvratu

Před rozhodnutím o rozvodu manželství rodičů nezletilých dětí soud upraví jejich práva a povinnosti k dětem na dobu rozvodu- komu budou děti svěřeny, kdo komu a kolik bude přispívat na výživu→ společná nebo střídavá péče, styk dítěte s rodičem(pokud vůbec nějaký)

Nesporný rozvod→ návrh na rozvod podají oba manželé nebo se druhý připojí k návrhu.

+soud tvrzení M-lů o rozvratu považuje za pravdivé

+M trvalo alespoň jeden rok a manželé spolu nejméně 6 měsíců nežili

+poměry nezletilého dítěte pro dobu po rozvodu byly upraveny dohodou schválenou soudem

+majetkové poměry M-lé upravili písemnou dohodou (i bydlení, popř. vzájemné výživné pro dobu rozvodu)

→nejsou splněny všechny podmínky najednou →sporný rozvod

→soud M nerozvede,pokud by byl rozvod v rozporu se zájmem M-la,který se na rozvratu převážně podílelX poduk manželé nežijí spolu více jak tři roky

Došlo ke zpřísnění podmínek pro tzv. rozvod

Do šesti měsíců ode dne právní moci rozsudku o rozvodu je možné oznámit na matričním úřadě změnu příjmení- návrat k původnímu- nutné předložit originál rozvodového rozsudku

Společný majetek

- soud upřednostňuje dohodu manželů→ lze před/ po zániku manželství
- zákon neklade dohodě žádné omezení+ může být uzavřena i ústně
- nedohoda:- každý z manželů může podat k soudu návrh na vypořádání

→ pokud do tří let nedohodou anebo není podána žaloba , nastupuje fikce
vypořádání nemovitosti se stanou předmětem podílového spoluvlastnictví stejným dílem, movité věci se stanou majetkem toho, kdo je užívá. Ostatní práva a závazky jsou podílově stejné

→ bydlení: soud zkoumá, kde se nacházela rodinná domácnost , jaká byla práva manželů k bytu/ domu

1. společné právo- soud rozhoduje, kdo bude výlučný, uživatelem a o kompenzaci pro druhého z manželů(nový byt, peníze…), přihlíží k zájmům nezletilého dítěte
2. právo jednoho bylo silnější- druhý z manželů se musí na návrh manžele vystěhovat svěřené dítě do péče

→ výživné: pouze pokud to lze spravedlivě po z manželů požadovat → půjde o výjimečné případy

OCHRANA PŘED DOMÁCÍM NÁSILÍM

-fyzické či duševní násilí

-může být uplatňováno vůči kterékoliv osobě žijící v rodinné domácnosti manželů→ vyloučení či omezení bydlení násilníka v rodinné domácnosti na šest měsíců, i opakovaně

Pokud násilí přesáhne určitou mez, jedná se pak o trestný čin.

→ násilník nemá nárok na výživné, je vyloučen z dědického řízení po manželově

VZTAHY V RODINĚ

-souhrn práv a povinností,které mají rodiče vůči svému nezletilému dítěti se nazývá rodičovskými právy

-rozhodující úlohu ve výchově mají rodiče:- jsou za ně zodpovědění

-mohou rozhodovat o podstatných záležitostech či událostech života svého dítěte

Všechna práva a povinnosti je rodič povinen realizovat v zájmu dítěte, v případě neshody = může se kterýkoliv z nich obrátit na soud: výběr vzdělání a volby práce, významné lékařské zákroky a určení místa bydliště

Dílčí oprávnění: právo mít dítě u sebe, určit místo pobytu dítěte, stýkat se s dítětem X soud může zakázat styk s dítětem, jestliže je to v zájmu zdraví dítěte